

ΒΗΜAgazino

**Ο ΘΡΥΛΟΣ
ΤΗΣ MARVEL
ΠΕΡΝΑ
ΣΤΗΝ POP
ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΑ**

STAN LEE 1922-2018

500 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ Ο ΝΤΑ ΒΙΝΤΣΙ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ Σ. 22

ΝΤΕΪΒΙΝΤ ΑΤΕΝΜΠΟΡΟ Ο ΣΕΡ ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΝΑΣΤΕΙΕΣ ΣΤΟ BBC EARTH Σ. 14

ΤΖΟΝ ΜΑΥΡΟΥΛΗΣ ΕΝΑΣ ΕΛΛΗΝΑΣ ΣΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΤΟΥ «TIME» Σ. 12

● Iron Man, Spider-Man, Hulk, Black Panther: μερικοί από τους πιο δημοφιλείς χάρτινους υπερήρωες χρωστούν την ύπαρξή τους στον μέγα Σταν Λι, που άφησε την τελευταία του πνοή την περασμένη Δευτέρα, σε ηλικία 96 ετών.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΙΑΝΝΗ
ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

«Παλαιότερα ντρεπόμουν επειδή ένιωθα ότι δεν ήμουν παρά ένας απλός συγγραφέας κόμικς, την ώρα που άλλοι γύρω μου έχτιζαν γέφυρες ή έκαναν σπουδαία σταδιοδρομία στην Ιατρική. Και κάποια στιγμή άρχισα να το συνειδητοποιώ: η ψυχαγωγία είναι ένα από τα πιο σημαντικά πράγματα στη ζωή μας. Χωρίς αυτήν θα πέφταμε στην άβυσσο. Αισθάνομαι ότι αν είσαι σε θέση να διασκεδάσεις τον κόσμο, κάνεις κάτι πολύ καλό».

Τάδε έφη Σταν Λι, ο άνθρωπος πίσω από μια τεράστια βιομηχανία ψυχαγωγίας, εκείνη των κόμικς, και συγκεκριμένα πίσω από την αυτοκρατορία της Marvel Comics και μια σειρά υπερηρώων με τους οποίους μεγάλωσαν, μεγαλώνουν και όλα δείχνουν ότι θα εξακολουθήσουν να μεγαλώνουν γενιές και γενιές. Από πού ν' αρχίσεις και πού να σταματήσεις; Spider-Man, Hulk, Doctor Strange, Fantastic Four, Iron Man, Daredevil, Thor, X-Men... Ο θρύλος της ποπ κουλτούρας που την περασμένη Δευτέρα άφησε την τελευταία του πνοή στο Λος Άντζελες, πλήρης έργων και ημερών, είχε συμβάλει στη δημιουργία τους, ανοίγοντας στο κοινό την πόρτα στον θαυμαστό κόσμο της 9ης Τέχνης, όπως αποκαλούνται συχνά τα κόμικς.

Παιδί του Κραχ

Ο Στάνλεϊ Μάρτιν Λίμπερ, όπως ήταν το πλήρες όνομά του, γεννήθηκε στις 18 Δεκεμβρίου του 1922 σε ένα διαμέρισμα της Νέας Υόρκης στη γωνία της 98ης οδού και της Λεωφόρου Γουέστ Εντ στο Μανχάταν. Ήταν γιος ενός ράφτη και μιας σπιτονοικοκυράς, ρουμανοεβραίων μεταναστών, και τα παιδικά του χρόνια συνέπεσαν με τη μεγάλη ύφεση του '29. Όταν λόγω έλλειψης χρημάτων η οικογένειά του αναγκάστηκε να μετακομίσει στο ακόμη πιο υποβαθμισμένο Μπρονξ, ο Λι κοιμόταν στο ίδιο κρεβάτι με τον αδελφό του Λάρι, την ώρα που οι γονείς του μοιράζονταν τον καναπέ του μικρού διαιρέσιματος. «Ομως από μικρός έγραφα, έγραφα συνέχεια, ήταν η μοναδική διέξοδός μου από τον εφιάλτη» είχε πει ο Λι σε παλαιότερη συνέντευξή του. Και πληρωνόταν. Ανάμεσα στις πολλές δουλειές που έκανε στην εφηβεία του (delivery boy, ταξιθέτης στο Rockefeller Center, πωλητής) ήταν και η σύνταξη επικηδείων για λογαριασμό πρακτορείων ειδήσε-

ων και δελτίων Τύπου για το Εθνικό Κέντρο Φυματίωσης. Όπως πολλοί φερέλπιδες συγγραφείς, έτσι και ο Σταν Λι ονειρευόταν πάντα να γράψει το Μεγάλο Αμερικανικό Μυθιστόρημα. Δεν τα κατάφερε, όμως κατάφερε να μείνει στην ιστορία με τους χάρτινους ήρωές του. Το 1939 έπιασε δουλειά στην Timely Comics, τμήμα του εκδοτικού οίκου Μάρτιν Γκούντμαν. Στο πέρασμα του χρόνου η Timely εντατικοποίησε τις εργασίες της και στη δεκαετία του 1960 μετονομάστηκε σε Marvel.

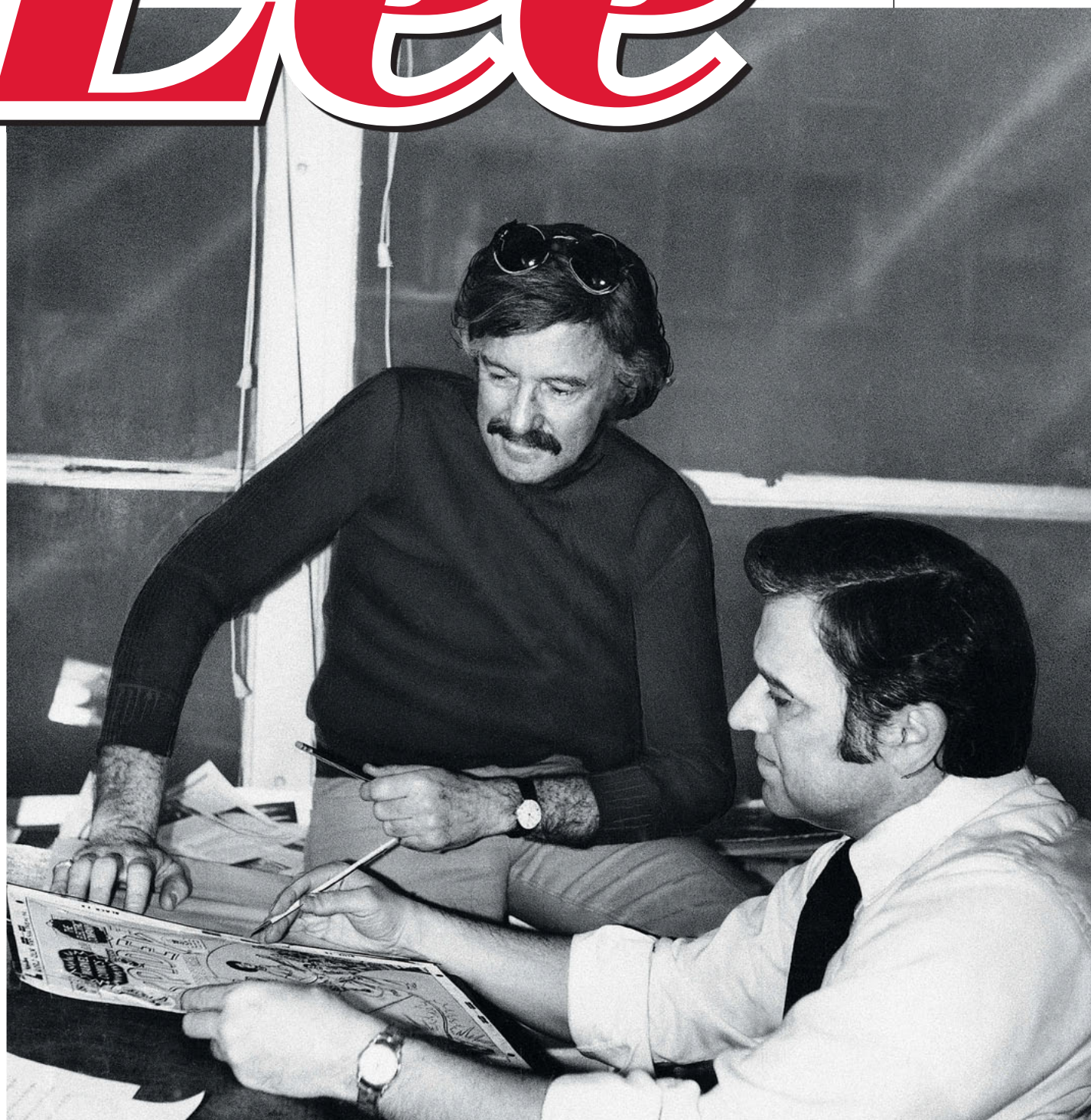
Το «λίφτνγκ» του σούπερ ήρωα

Στα τέλη της δεκαετίας του 1950, το προφίλ των σούπερ ηρώων στα κόμικς φάνηκε ότι χρειαζόταν ανα-

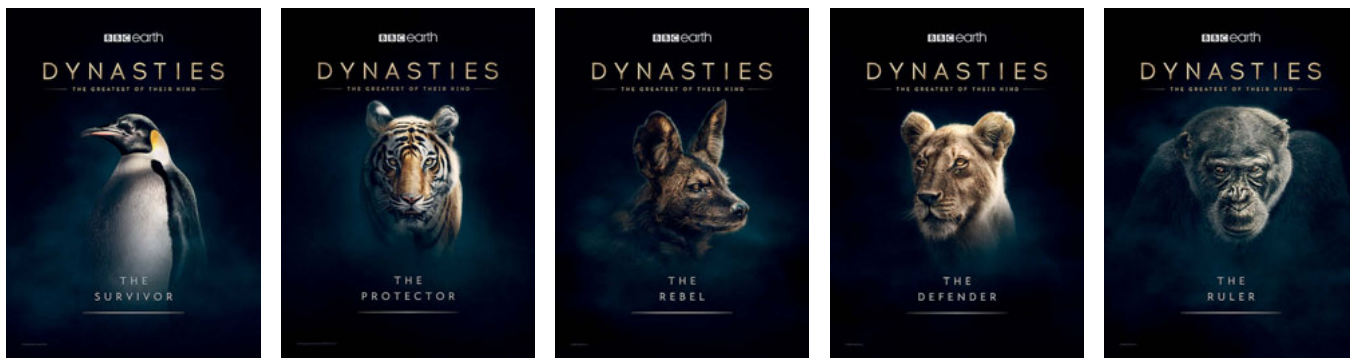
Η ΨΥΧΗ ΤΩΝ ΥΠΕΡΗΡΩΩΝ

Οι λάτρες των κόμικς αποχαιρετούν τον παθιασμένο γραφιά (1922-2018) που μεγάλωσε στην Αμερική του Κραχ και εμφύσησε ζωή στους διασημότερους υπερήρωες της Marvel, μετατρέποντάς την σε παγκόσμια αυτοκρατορία.

● Ο εκδότης της Marvel Comics (αριστερά), με το δεξί του χέρι, τον εικονογράφο και art director της εταιρείας Τζον Ρομίτα την άνοιξη του 1975.

AP PHOTOS

ΣΕΡ ΝΤΕΪΒΙΝΤ ΑΤΕΝΜΠΟΡΟ

«Στο BBC Earth θέλουμε να είμαστε οι πρώτοι»

ΛΟΝΔΙΝΟ, ΑΠΟΣΤΟΛΗ,
ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗΣ

Η ιδέα ήταν τρελή, το παραδέχθηκε ακόμη και ο σερ Ντέιβιντ Ατένμπορο, ίσως ο πιο ατρόμητος και σίγουρα ο διασημότερος εν ζωή δημιουργός και αφηγητής ντοκιμαντέρ για τα θαύματα του φυσικού κόσμου και κατά πολλούς ο απόλυτος εξπέρ στον πλανήτη Γη για το κεφάλαιο «Φυσική Ιστορία». Ήταν η ιδέα μιας μελέτης πάνω σε πέντε διαφορετικά έμβια όντα, μιας σχολαστικά επίπονης ματιάς σε πέντε διαφορετικές οικογένειες του ζωικού βασιλείου για λογαριασμό του BBC Earth. Μόλις πέντε ωριαία επεισόδια, προϊόντα μιας εις βάθος, εξαντλητικής, πολυετούς κινηματογράφησης, φιλοτεχνούν ένα όσο το δυνατόν πιο πλήρες «πορτρέτο» του κάθε ζώου. Ήταν η ιδέα για το «Dynasties» (Δυναστείες), όπως τιτλοφορείται η σειρά, η οποία εν τέλει υλοποιήθηκε και θα κάνει πρεμιέρα στην Ελλάδα στην Cosmote TV, την Πέμπτη 22 Νοεμβρίου.

Πριν από μερικές εβδομάδες, στο κτίριο του British Academy of Film and Television Arts (BAFTA), στην καρδιά του Λονδίνου, το BBC Earth παρουσίασε σε δημοσιογράφους από όλον τον κόσμο το πρώτο από αυτά τα πέντε επεισόδια. Αρκετοί από τους συντελεστές που έλαβαν μέρος στη δημιουργία του ήταν εκεί για να παρακολουθήσουν στην επιβλητική οθόνη της αίθουσας προβολών την ιστορία του χιμπατζή, η οποία στις 22 Νοεμβρίου θα εγκαινιάσει τη σειρά. Αργότερα τη σκυτάλη θα πάρει ο αυτοκρατορικός πιγκουίνος, ο λύκος, το λιοντάρι και η τίγρη. Το BHMAGAZINO ήταν το μόνο μέσο από την Ελλάδα με πρόσβαση στην παρουσίαση, από την οποία δεν θα μπορούσε να λείπει η ψυχή της, ο 92χρονος θρύλος σερ Ντέιβιντ Ατένμπορο, ο αφηγητής του ντοκιμαντέρ.

Αυτή ωστόσο η «τρελή» ιδέα του BBC Earth δεν ήταν του Ατένμπορο αλλά του παραγωγού Μάικ Γκάντον, ο οποίος μαζί με το δημιουργικό του επιτελείο κατέληξε στο εξής: «Αν είναι να μείνουμε στα βασικά, αν – ας πούμε – αναζητήσουμε την πρώτη ύλη αυτού του εγχειρήματος, οι «Δυναστείες» αφορούν οικογένειες άγριων ζώων σε συνάρτηση με τις μοναδικές καταστάσεις που βιώνουν» μας είπε ο Γκάντον, ο οποίος είναι υπεύθυνος για τη δημιουργία θαυμάσιων ντοκιμαντέρ για τη φύση και τον πλανήτη μας, από το «Planet Earth II» (2016) έως το «Life» (2009) και το «Africa» (2013). «Οι περισσότερες δου-

Η τελευταία αποστολή του διασημότερου ντοκιμαντερίστα Φυσικής Ιστορίας στον κόσμο είναι οι κινηματογραφημένες μονογραφίες ζώων στις οποίες «πρωταγωνιστούν» πέντε διαφορετικά είδη: χιμπατζής, πιγκουίνος, τίγρη, λιοντάρι και λύκος. Η παρουσίαση της φιλόδοξης παραγωγής του BBC Earth, που σε μερικές ημέρες θα αρχίσει να μεταδίδεται στην Ελλάδα από την COSMOTE TV, έγινε πρόσφατα στο Λονδίνο και το BHMAGAZINO ήταν εκεί.

λειές μας εδώ στο BBC Earth αφορούν τον κόσμο έτσι όπως τον κοιτάζει ο Θεός» δήλωσε ο Γκάντον. «Και ναι, έχουν δημοτικότητα, έχουν ενδιαφέρον. Αλλά, την ίδια στιγμή, σε κάνουν να νιώθεις ότι θεματολογικά έχουν εξαντληθεί. Γιατί η αλήθεια είναι ότι έχουμε γυρίσει και ξαναγυρίσει πολλά τέτοια ντοκιμαντέρ». Το «Dynasties», που χρειάστηκε ατέλειωτες ώρες φιλμαρίσματος και γυρίσματα κοπιαστικά κάτω από τον καυτό ήλιο της Αφρικής ή στα παγωμένα τοπία της Ανταρκτικής, έμελλε να εξελιχθεί σε κάτι διαφορετικό. Εδινε την ευκαιρία μιας «φυγής από την πεπατημένη», όπως το έθεσε ο Γκάντον. Και σε αυτό το σημείο έρχεται η «τρέλα» που αρχικώς είχε εντοπίσει ο σερ Ντέιβιντ Ατένμπορο. «Η τρελή αλλά υπέροχη ιδέα του Μάικ», είπε ο Ατένμπορο, «ήταν να επικεντρώσουμε ολοκληρωτικά την προσοχή μας στην παρατήρηση ενός ζώου από πέντε διαφορετικά είδη και να περιμένουμε με υπομονή και επιμονή εκείνη τη μαγική στιγμή που θα το δούμε να διασταυρώνεται με τη μοίρα του και να πρέπει το ίδιο να αποφασίσει για την πορεία που θα ακολουθήσει στη ζωή του. Γιατί, πράγματι, η ζωή του κάθε ζώου επρόκειτο να αλλάξει ριζικά ανάλογα με την κατεύθυνση που θα αποφάσιζε να ακολουθήσει».

Δεν χρειάζεται, βεβαίως, να πάμε πολύ μακριά για να δούμε πόσο ριψοκίνδυνο είναι να ξεκινήσει κανείς ένα τέτοιο σχέδιο. Γιατί ελλοχεύει ο κίνδυνος να μη συμβεί τίποτα ενδιαφέρον, οπότε δεν έχεις... ταϊνία. Ο σερ Ντέιβιντ Ατένμπορο χαμογελά πονηρά. «Έτσι είναι. Πείτε ότι κάνετε το «Planet Earth II» και περνάτε τρεις μήνες προσπαθώντας να κινηματογραφήσετε ένα κυνήγι ανάμεσα σε λιοντάρια. Εάν το σχέδιο δεν λειτουργήσει, δεν έχει και τόση σημασία, γιατί πηγαίνετε στο σχέδιο εφεδρείας, το Plan B: μπορείτε να συμπληρώσετε το υλικό σας με κάτι άλλο, με ένα κυνήγι ανάμεσα σε τίγρεις, για παράδειγμα. Αν όμως αποφασίσετε ότι θα καταβάλετε κάθε προσπάθεια κινηματογραφώντας έναν «στρατό» χιμπατζήδων και μάλιστα έναν συγκεκριμένο χιμπατζή, τον αρχηγό τους, τι θα γίνει αν φέρ' ειπείν το ζώο πεθάνει; Ή αν δεν συμβεί τίποτα απολύτως στη ζωή του; Ή αν περάσει ο χρόνος και εξαντληθούν τα δικαιώματα λήψης που έχετε για την περιοχή στην οποία κινηματογραφείτε; Τότε έχετε φρακάρει».

Ευτυχώς τίποτα από τα παραπάνω δεν συνέβη με κάποιο από τα ζώα που «πρω-

1 Ο «Ντέιβιντ» είναι ο πρώτος από τους πέντε σταρ των «Δυναστειών», της τελευταίας σημαντικής δουλειάς του BBC Earth στον χώρο του ντοκιμαντέρ, με αφηγητή τον σερ Ντέιβιντ Ατένμπορο. Επάνω, όλο το «καστ» της σειράς: πιγκουίνος, τίγρη, λύκος, λιοντάρι, χιμπατζής. **2** Ο Ατένμπορο, κορυφαίος δημιουργός ντοκιμαντέρ Φυσικής Ιστορίας στον κόσμο, με ένα ανθισμένο ομοίωμά του σε κήπο του Λονδίνου το 2012.

ΚΑΜΠΥΛΕΣ ΑΠΟ ΚΕΔΡΟ

Το νέο σπίτι της Κεντρικής Δημόσιας Βιβλιοθήκης στο Κάλγκαρι έχει στόχο να φέρει κοντά μια ετερόκλητη κοινότητα ανθρώπων με κοινό παρονομαστή την αγάπη για το διάβασμα.

ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΡΙΑΕΝΑ ΑΣΤΡΑΠΕΛΛΟΥ

Στο Κάλγκαρι διαβάζουν βιβλία. Πολλά βιβλία, αν αναλογιστεί κανείς ότι από τα 1,2 εκατομμύρια των κατοίκων του περισσότεροι από τους μισούς, 670.000 τον αριθμό, έχουν κάρτα μέλους στη δημόσια βιβλιοθήκη. Είναι ένα γεγονός που την καθιστά μία από τις πιο ζωντανές κιβωτούς γνώσης στη Βόρεια Αμερική, και αυτό οι Καναδοί το λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τους. Οπως επίσης ότι σε αυτή την πόλη που επεκτείνεται με γοργούς ρυθμούς, το μωσαϊκό φυλών και εθνοτήτων που συνιστά τον πληθυσμό της έχει δικαίωμα σε μια δημοκρατική συνύπαρξη. Όλα μπορούν να συνδυαστούν και να ξεκινήσουν από την Κεντρική Βιβλιοθήκη της πόλης, ιδίως αν τον σχεδιασμό της αναλαμβάνει ένα αρχιτεκτονικό γραφείο όπως οι Snøhetta, μια ομάδα γνωστή για τον αφηγηματικό χαρακτήρα της αρχιτεκτονικής της, σε συνεργασία εν προκειμένω με τους συναδέλφους τους Καναδούς Dialog, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στη Βόρεια Αμερική.

Το κτίριο είναι εμπνευσμένο από τους αψιδωτούς σχηματισμούς σύννεφων που προκαλούνται από τον άνεμο Σινούκ. Εξωτερικά, φαίνεται στην ξύλινη επιφάνεια στην εξωτερική οροφή της εισόδου που «αγκαλιάζει» τον επισκέπτη καθώς μπαίνει στη Βιβλιοθήκη. Εσωτερικά, στην κεντρική δίοδο που οδηγεί στα διαφορετικά επίπεδα του κτιρίου. Οι τοίχοι, οι σκάλες και τα κιγκλιδώματα είναι επενδεδυμένα με ξύλινες σανίδες από δυτικό κόκκινο κέδρο. Είναι ένα υλικό που επιτελεί έναν διπλό σκοπό: αφενός βοηθάει στη βελτίωση της ακουστικής μέσα στο σπηλαιώδες αυτό κτίριο, αφετέρου δημιουργεί την αίσθηση της ζεστασίας σε αυτή την ψυχρή πόλη.

Το κυρίαρχο υλικό είναι το ξύλο, για την ακρίβεια ο δυτικός κόκκινος κέδρος με τον οποίο έχουν επενδυθεί οι τοίχοι, οι σκάλες και τα κιγκλιδώματα από το ισόγειο μέχρι και την οροφή

LIBRARY EXP

LEONARDO DA VINCI

ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΜΙΑΣ ΙΔΙΟΦΥΪΑΣ

Πεντακόσια χρόνια μετά τον θάνατό του εξακολουθεί να συγκλονίζει με το μεγαλείο της διάνοιάς του, όπως θα διαπιστώσουμε και στην Ελλάδα μέσα από μια έκθεση και μια νέα βιογραφία.

ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΡΙΑΕΝΑ ΑΣΤΡΑΠΕΛΛΟΥ

Νόθος, ομοφυλόφιλος, χορτοφάγος, αριστερόχειρας, επιρρεπής στους περιπασιμούς και ενίοτε αιρετικός. Σαν να μην έφταναν όλα αυτά, ο Λεονάρντο ήταν επιπλέον και αυτοδίδακτος. Να και ένα απολύτως επίκαιρο μάθημα: η Φλωρεντία ήκμασε τον δέκατο πέμπτο αιώνα ακριβώς επειδή ήταν ανεκτική. Αλλωστε ιστορικά υπήρξαν ελάχιστα μέρη που πρόσφεραν πιο ευνοϊκό και παρακινητικό περιβάλλον για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας. Και δείτε τι συνέβη με τον Λεονάρντο. Μισή χιλιετία αφότου ολοκλήρωσε το σαρωτικό του πέρασμα από τη Γη εξακολουθεί να θεωρείται η μεγαλύτερη καλλιτεχνική ιδιοφυΐα όλων των εποχών. Όπως είδαμε πρόσφατα, ακόμη και χωρίς να είναι χίλια τοις εκατό διαπιστωμένη η αυθεντικότητα του πίνακα «Salvator Mundi», η κυβέρνηση των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, μιας χώρας που μπορεί να τιμωρήσει ακόμη και με θάνατο την ομοφυλοφιλία, διέθεσε 392 εκατ. ευρώ για να αποκτήσει την εικόνα του «Σωτήρα του Κόσμου». Δεν ξέρουμε αν είχαν διαβάσει τη βιογραφία του, αλλά η «Μόνα Λίζα» και ο «Μυστικός Δείπνος», δύο από τα πιο γνωστά έργα στην Ιστορία της τέχνης, και όχι μόνο, θα συνιστούν τα αιώνια διαπιστευτήρια του ζωγράφου, ο οποίος υπήρξε βέβαια και οραματιστής επιστήμονας αλλά και μηχανικός, σταθερά μπροστά από την εποχή του.

Καθώς λοιπόν τη χρονιά που μας έρχεται θα συμπληρωθούν 500 χρόνια από τον θάνατό του, ο κόσμος ετοιμάζεται να γνωρίσει εκ νέου πτυχές της ζωής και του έργου του. Στην Ελλάδα θα τιμηθεί δεόντως με την εκτενή οπτικοακουστική έκθεση «500 years of Genius» στο Αμαξοστάσιο του ΟΣΥ, όπου θα παρουσιαστεί υλικό από όλους τους τομείς των δραστηριοτήτων του. Επιπλέον, στις 22/11 αναμένεται να κυκλοφορήσει το «Λεονάρντο Ντα Βίντσι. Η βιογραφία μιας μεγαλοφυΐας» από τις εκδόσεις Ψυχογιός (μτφ. Γιώργος Μπαρουξής) γραμμένο από τον Γουόλτερ Αϊζακσον, τον συγγραφέα που έχει ανασυνθέσει τις ζωές προσωπικτήτων όπως ο Βενιαμίν Φραγκλίνος, ο Στιβ Τζομπς και ο Αλβέρτος Αϊνστάιν. Είναι πραγματικά εμβριθής η μελέτη του αμερικανού δημοσιογράφου, ιστορικού και συγγραφέα και έχει βασιστεί στις πε-

Ο «Σωτήρας του κόσμου» (π. 1500), ο πιο ακριβός πίνακας που έχει πωληθεί ποτέ, αγγίζοντας τα 392 εκατ. ευρώ. Καλύπτεται σε μια ομιχλώδη αύρα και οι γραμμές του είναι καλυμμένες από το «σφουμάτο», καθώς ο Λεονάρντο είναι σαν να σβήνει τα περιγράμματα, ιδιαίτερα στα χείλη, με αποτέλεσμα να είναι και αυτό το χαμόγελο αμφίσημο, όπως αυτό της «Μόνα Λίζα».

ρισσότερες από 7.000 σελίδες από τα διάσημα σημειωματάρια του Λεονάρντο, «το σπουδαιότερο μνημείο ανθρώπινης περιέργειας όλων των εποχών» αλλά και σε βιογραφίες του από συγχρόνους του και μεταγενέστερους μελετητές και ιστορικούς τέχνης. Και μολονότι ακούγεται παρατραβηγμένο, ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι η ιδιοφυΐα του δεν ήταν κάτι το υπερφυσικό ή το ανεξήγητο, αλλά ότι βασιζόταν στην παρατηρητικότητα, στη ζωηρή φαντασία του αλλά και στην ανεξάντλητη περιέργεια. Για την ακρίβεια, «την πιο αδυσώπητη περιέργεια στην ιστορία» σύμφωνα με τον θρυλικό ιστορικό τέχνης Κένεθ Κλαρκ. Ο Λεονάρντο καταπιάστηκε με τα πάντα – μα τα πάντα – γύρω του. Με την ανατομία, τα πτηνά, τη γεωλογία, τα απολιθώματα, την οπτική, τη βοτανολογία, τις πητικές μηχανές, τη ροή των υδάτων, τα στρατιωτικά όπλα. Αυτό ήταν το «μυστικό» της επιτυχίας του, σύμφωνα με τον Αϊζακσον, «η ικανότητά του να συνδυάζει την τέχνη, την επιστήμη, την τεχνολογία και τη φαντασία» και αποτελεί μια «διαχρονική συνταγή δημιουργικότητας». Ανάλογη δηλαδή με εκείνη που οραματίστηκαν και εφάρμοσαν όσοι βιογραφήθηκαν από τον Αϊζακσον. Δεν είναι τυχαίο ότι ο Λεονάρντο ήταν το ίνδαλμα του Τζομπς, ακριβώς όπως συνεχίζει να είναι για τον Μπιλ Γκέιτς.

Το αρχέτυπο του αναγεννησιακού ανθρώπου

Πάντως, ο σπουδαιότερος καλλιτέχνης όλων των εποχών δεν έβλεπε τον εαυτό του ως ζωγράφο. Για παράδειγμα, όταν ήταν περίπου τριάντα ετών και επρόκειτο να φύγει από τη Φλωρεντία, όπου είχε γνωρίσει σχετική επιτυχία ως ζωγράφος, για να πάει στο Μιλάνο, είχε γράψει μια επιστολή στον ηγεμόνα της πόλης προκειμένου να του παραθέσει τους λόγους για τους οποίους θα όφειλε να τον προσλάβει. Σε αυτήν απαριθμούσε μέσα σε δέκα παραγράφους τις δεξιότητές του στη μηχανική, καθώς μπορούσε να σχεδιάζει θωρακισμένα οχήματα, γέφυρες, κανάλια και κτίρια. Μόνο σε μια υποσημείωση ανέφερε ότι «επίσης μπορώ να κατασκευάσω γλυπτά σε μάρμαρο, ορείχαλκο και πηλό. Ομοίως, στη ζωγραφική, μπορώ να κάνω ό,τι είναι δυνατόν εξίσου καλά με οποιονδήποτε, όποιος κι αν είναι αυτός».

● «Η κυρία με την ερμίνα» (1490) ήταν η Τσετσίλια Γκαλεράνι, μια καλλονή του Μιλάνου. Ο Λουδοβίκος Σφόρτσα, Δούκας του Μιλάνου, ήταν ερωτευμένος μαζί της. Όταν εκείνη ήταν 15 ετών, ανέθεσε στον Ντα Βίντσι να τη ζωγραφίσει. Λέγεται ότι αυτή είναι η πρώτη προσωπογραφία στην ευρωπαϊκή τέχνη που εκφράζει τις σκέψεις του εικονιζομένου.

«Υπάρχουν μόλις δεκαπέντε πίνακες που αποδίδονται αποκλειστικά ή κατά το μεγαλύτερο μέρος τους στον Λεονάρντο, γεγονός που οι βιογράφοι του αποδίδουν στον περφεξιονισμό του και στην υψιπετή ιδέα του για την τέχνη»

ΕΔΙΜΒΟΥΡΧΟ

●
Royal Mile: ο εντυ-
πωσιακός δρόμος
που ενώνει το
κάστρο με το παλάτι
είναι πάντα γεμάτος
κόσμο και αποτελεί
ένα από τα πιο πο-
λυφωτογραφημένα
σημεία της πόλης.

ΠΤΟ

Η πρωτεύουσα της Σκωτίας είναι μια πόλη-σκηνικό, όπου ο ταξιδιώτης μπορεί να σκηνοθετήσει τη ζωή των ονείρων του στον ευρωπαϊκό Βορρά.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΑ ΒΙΔΟ

Στο Εδιμβούργο το μόνο που μπορεί να μη σου αρέσει είναι ο καιρός. Αντε και το φαγητό. Ανήκω όμως σε εκείνους που αγαπάνε τον Βορρά – με τα σύννεφα, τις βροχές και τις ομίχλες του –, οπότε ο καιρός για εμένα δεν είναι πρόβλημα, θα μπορούσα να μείνω για πάντα εκεί και να μαζεύω ήλιο στις καλοκαιρινές διακοπές μου στην Ελλάδα. Για το φαγητό, πάλι, όσο άνοστη κι αν είναι η κουζίνα του Ηνωμένου Βασιλείου, πάντα θα υπάρχει ένα ταϊλανδέζικο, ένα ιταλικό, ένα ινδικό, ένα κινέζικο φαγάδικο δίπλα στα εσπιατόρια με τα χάγκις. What is haggis? Το εθνικό φαγητό της Σκωτίας: Ένας κιμάς από καρδιά, συκώτι και πνεύμονες προβάτου μαγειρεμένος μέσα σε στομάχι προβάτου. Είναι πιο νόστιμο από ό,τι ακούγεται, πιθανώς ό,τι πιο νόστιμο μπορείς να φας στην ευρύτερη περιοχή. Γι' αυτό και, ελλείψει κάτι καλύτερου, θα το ξαναδοκιμάσω όταν θα επιστρέψω στο Εδιμβούργο. Γιατί θα επιστρέψω!

Για να περπατήσω ξανά και ξανά στους δρόμους μιας από τις ομορφότερες πόλεις που έχω δει. Και για να εκδράμω από εκεί στην εξοχή της Σκωτίας, στο μέρος που ονειρεύομαι πως θα περάσω τα ήσυχια και ευτυχισμένα γεράματά μου: Κοιτάζοντας από το παράθυρο του σπιτιού μου τα ήρεμα νερά μιας λίμνης (τα κουνούπια δεν έχουν θέση στο σενάριο) ή τον φουρτουνιασμένο ωκεανό (προς Εβρίδες μεριά), φυτεύοντας στον κήπο βολβούς, μαζεύοντας μανιτάρια, φορώντας τις γαλότσες μου, βγάζοντας βόλτα τον σκύλο και μαθαίνοντας στους γείτονες να φτιάχνουν μουςακά και γεμιστά μπας και τους γλιτώσω από τα χάγκις και τα κατεψυγμένα φαγητά των σουπερμάρκετ.

Είμαι ερωτευμένος με τη Σκωτία και με την πρωτεύουσά της. Θα ήθελα να ζω εκεί, γιατί το Εδιμβούργο και τα περίεργα του γαληνεύουν την ψυχή μου. Δεν είναι πόλη ανάλαφρη (το αντίθετο θα έλεγα, με όλη αυτή την καφενκρίζα πέτρα με την οποία την έχουν χτίσει), είναι όμως μια πόλη-σκηνικό ιδανική για να ζεις ανθρώπινα, χωρίς τις εντάσεις που σου δημιουργούν μεγαλουπόλεις όπως η Αθήνα. Είναι επιπλέον μια πόλη που έχει να σου διηγηθεί πολλά παραμύθια, τα περισσότερα εκ των οποίων διαδραματίζονται στο Royal Mile: Πρόκειται για τον κεντρικό άξονα του μεσαιωνικού Εδιμβούργου που ενώνει το διάσημο κάστρο της πόλης με το Παλάτι του Χόλιρουντ. Αριστερά και δεξιά, πανάλαια πολυώροφα κτίρια. Περπατάς και βρίσκεσαι στον 17ο αιώνα. Αν δεν είναι αρκετός ο επίγειος περίπατος, υπάρχουν πάντα και οι ξεναγήσεις στις υπόγειες γειτονιές της πόλης, στα ανήλιαγα στενά και στα λαξευμένα στο χώμα και στον βράχο σπήτια στις παλιές φτωχογειτονιές.

Προτού όμως το παραμύθι αρχίσει να γίνεται θλιβερό και γκρίζο (γιατί έχει και πολλές σκοτεινές γωνιές η πόλη, σαν βιβλίο του Ιαν Ράνκιν) ας ανεβούμε στο κάστρο που δεσπόζει στο κέντρο του Εδιμβούργου. Και που είναι χτισμένο πάνω σε ένα ανενεργό ηφαίστειο. Πρόκειται για σύμπλεγμα κτιρίων που χρονολογούνται από τον 12ο έως τον 20ό αιώνα. Σύμφωνα με ενδείξεις, ο χώρος κατοικούνταν από την Εποχή του Χαλκού, καταλαβαίνετε λοιπόν πως όταν ανατρέχουμε στην ιστορία της περιοχής ξεκινάμε πέρα από το 1000 π.Χ.

Από την Παλιά Πόλη περνάμε στη Νέα. Οπου «νέα» σημαίνει... λιγότερο παλιά, αφού χτίστηκε τον 18ο αιώνα για να αραιώσει λίγο ο πληθυσμός του μεσαιωνικού οικισμού όπου επικρατούσε το αδιαχώρητο και ξεπούσαν επιδημίες. Περάστε από την ιστορική γέφυρα Ντιν, περπατήστε δίπλα στο ποταμάκι που κυλάει από κάτω της (το όνομα αυτού Γουότερ οφ Λιθ), γνωρίστε την πλατεία Σάρλοτ με τα υπέροχα σπήτια της. Στο Κάλτον Χιλ υπάρχουν ένας ημιτελής Παρθενώνας (αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο λένε το Εδιμβούργο «Αθήνα του Βορρά»), καθώς και το παλαιό αστροσκο-